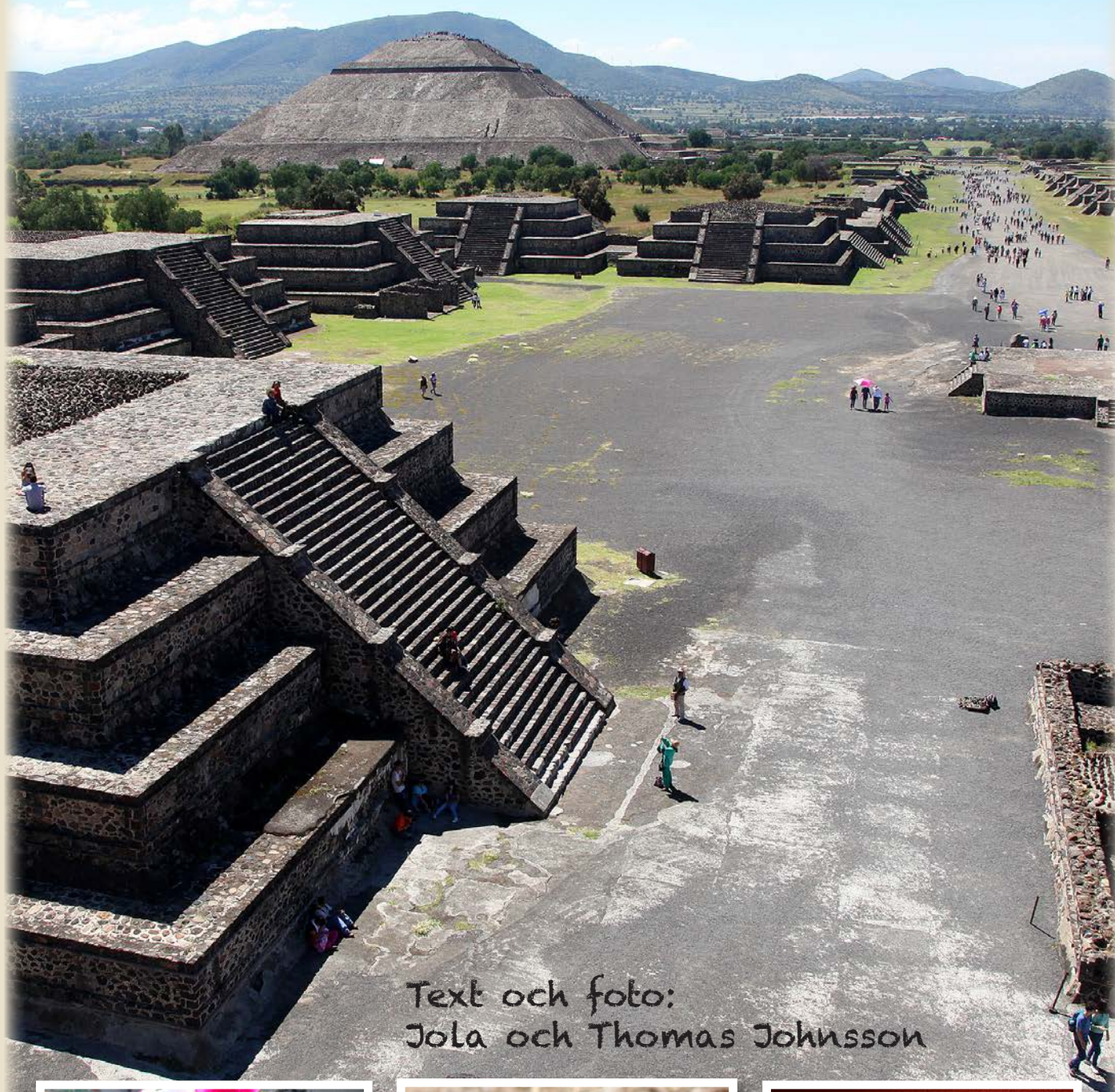
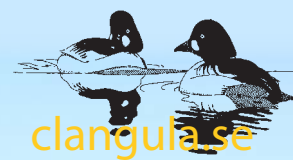

MEXICO

- det färgstarka landet

Text och foto:
Jola och Thomas Johnsson

Oktober 2013

MEXICO

- det färgstarka landet

12 - 24 oktober 2013

Innehållsförteckning

Dag 1	Resan från hemmet till Mexico City	4
Dag 2	Rundvandring i Mexico City	4-7
Dag 3	Besök vid Guadalupekyrkan, Teotihuacán och Puebla	8-11
Dag 4	Via den vackra byn Tlactalpan till San André Tuxtla	12-14
Dag 5	Via cigarrfabriken till tropiska Palenque	15-16
Dag 6	Mayaindianernas ruinstad Palenque och regnskogen	17-18
Dag 7	Förbi vackra vattenfall till bergsstaden San Cristobal	18-20
Dag 8	Besök i två indianbyar i bergen och hos Sergio	20-24
Dag 9	Sumideroklyftan och ödlefarmen	25-27
Dag 10	Matt- och mescalproduktion samt Tuleträdet	28-30
Dag 11	Oaxaca och Monte Alban	31-33
Dag 12	Texaco	34
Dag 13	Besök vid kanalerna i Xochimilco	35
Dag 14	Hemkomst	35

Vi reste med danska resebyrå **Albatros Travel**, totalt 24 resenärer och med **Lena Ericson** som duktig reseledare och guide.

Resan var att anse som en kulturreisa men då vi även har ett starkt intresse av djur, växter och natur, kom vi även att på egen hand "hämta in" upplevelser från dessa områden. Resan kostade totalt 1 700 kr per person och dag.

Vi exponerade totalt drygt 5 700 digitala bilder.

© **Text & foto:** Jola och Thomas Johnsson
Solbrinken 7, 281 41 Hässleholm

Byn Sinacantán

Fakta om Mexiko

Mexiko, (spanska: México, /'mexiko/), officiellt känt som Mexikos förenta stater, är en federal konstitutionell republik i Nordamerika.

Landet gränsar i norr till USA, i söder och väster till Stilla havet, i sydöst till Guatemala, Belize och Karibiska havet och i öster till Mexikanska golfen. Mexikos yta uppgår nästan till två miljoner kvadratkilometer, och är det femte största landet i Amerika och den 14:e största oberoende nationen i världen. Folkmängden uppgick till över **113 miljoner invånare** vid folkräkningen 2010, vilket gör Mexiko till det 11:e folkrikaste landet och det folkrikaste spansktalande området på jorden. Mexiko är en federation bestående av 31 delstater och ett federalt distrikt, huvudstaden.

I förkolumbianska **Mesoamerika** utvecklades många kulturer till avancerade civilisationer som Olmek, Toltek Teotihuacán, Zapotek, Maya och Aztek innan den första kontakten med européer kom.

År 1521 erövrade och koloniserade Spanien territoriet och administrerade det som vicekonungadömet Nya Spanien som så småningom skulle bli Mexiko då kolonin blev **självständig år 1821**.

Efter självständigheten präglades den följande perioden av ekonomisk instabilitet, territoriell utbrytning och inbördeskrig, inklusive utländska interventioner, två imperier och två långa inhemska diktaturer. Det senare ledde till den **mexikanska revolutionen 1910**, som kulminerade strax före införandet av 1917 års konstitution och framväxten av landets nuvarande politiska system.

I valet i juli 2000 var det första gången som ett oppositionsparti vann ordförandeskapet från Institutionella revolutionära partiet (spanska: Partido Revolucionario Institucional, PRI).

Som regional stormakt, och sedan 1994 den första latinamerikanska medlemmen i Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD), är Mexiko fast etablerat som **ett övre medelinkomstland** och betraktas som ett nyligen industrialiserat land och en växande statsmakt. Mexiko har det 13:e största nominella BNP och den 11:e största köpkraftsparitetet. Ekonomin är starkt kopplad till nordamerikanska frihandelsavtalet (NAFTA), särskilt USA, samt **turism**, då man är världens tionde mest besökta land med över 21,4 miljoner internationella ankomster.

Mexiko har **en lång tradition inom konst, berömd mat och kultur**, och rankas femma i världen och etta i Amerika på UNESCO:s världsarvslista med 31 st.

När Mexiko, eller Nya Spanien som det kallades då, efter erövringen av Mexiko år 1521 blev ett vicekungadöme under Spanien (virreinato) fanns där högtstående indianska civilisationer, till exempel maya, azteker, purepecha (tarasker) och mixteker. Andra högtstående kulturer hade gått under, som olmeker, Teotihuacankulturen och tolteker. Spanjorerna tog med sig sjukdomar som vattkoppor, tyfus och mässling. Detta, kombinerat med indianernas svåra levnadsförhållanden under det spanska väldet, ledde till att **den ursprungliga befolkningen minskade** från cirka 50 miljoner till ungefär 5–6 miljoner på bara 100 år.

(ur Wikipedia)

Fredagen den 11 oktober

Idag måste vi vakna tidigt, eller rättare, mitt i natten. Klockan 04:00 hämtar taxin oss, och - via Öresundsbron - kommer vi strax före klockan sex med tåg till Kastrups flygplats. Morgonflyget till Heathrow (London) går klockan 07:25. Väl där blir det en lång väntan, då flyget till Mexico City går först klockan 14:15. Vi växlar till oss mexikanska pesos (4 000 pesos kostar 2 487 SEK), tar en caffe latte med en varm macka och sitter mest "och glor på folk". Det är dimmigt och ett lätt regn faller när vi embarkerar Brittish Airways jumbojet. Framför oss ligger en 900 mil lång direktflygning över Atlanten och Nordamerika till **Mexico City**. Vi flyger med ljuset - och fortare än klockan - och kommer fram efter drygt tio timmars flygning. Vi landar i Mexikos huvudstad klockan 19:00 lokal tid (klockan 02:00 svensk tid).

Här möts vi av Lena Ericson, vår reseledare från Albatros Travel, och vår busschaufför Rosario. Det känns som om flygplatsen nästan ligger mitt i denna väldiga stad. Av Mexikos 113 miljoner invånare bor ca 23 miljoner i huvudstaden. Varje dag transporterar sig över fem miljoner människor med tunnelbana i denna mega-stad. Strax efter klockan 21 kommer vi till "Hotel Holiday Inn Socarlo", som ligger mitt i centrum av stan. Vi somnar "ovaggade" ikväll.

Zzzzzzzzzzzz.....

Lördagen den 12 oktober

Vi vaknar redan klockan sex, det är femton grader varmt, hög luftfuktighet (82%) och med vår nyligen nerladdade app noterar vi att vi är på ca 2 300 meters höjd över havet. Vi äter frukost, njuter av soluppgången över det stora torget och den gamla katedralen och ser vår första fågel: en liten grönskimrande kolibri vid namn Berylline Hummingbird. Den hämtar nektar vid en liten "nektarstation" i plast och kommer tillbaka flera gånger.

Tidig förmiddag går vi en promenad runt katedralen och torget, ledda av en duktig lokalguide. Vi noterar stora mängder med poliser, varav många är kravalutrustade. Torget är avstängt då man förbereder ett arrangemang på själva torget. Folk i allmänhet verkar inte bli provocerade av det stora antalet beväpnade poliser, utan känner sig istället tryggare i deras närvaro. Vi ser två arter fåglar: helsvarta Great-tailed Grackle med långa stjärtar och pyttesmå Inca Dove.

Katedralen är storslagen och en gång byggd av spanjorerna på 1500-talet. När de 1521 - efter en belägring - intog aztekernas huvudstad Tenochtitlán, kom de att bygga katedralen med stenar från indianernas pyramider.

Staden grundlades egentligen av aztekerna 1326 med namnet **Tenochtitlán**. Enligt legenden skulle aztekernas långa vandring avslutas på den plats där de såg en örn äta en orm på en kaktus, vilket kan ses i Mexikos flagga.

Detta observerades på en ö i Texcocosjön, och där anlade aztekerna sin huvudstad. Där kunde de driva ett rikt jordbruk på öar och anlagda öar sk chinampas.

Den vackra operan i Mexico City

Den stad som mötte de spanska erövrarna år 1519 kunde mäta sig med de största europeiska städerna och dominerades av en rad pyramider, den största vigd till guden Huizilopochtli. Diken anlades för att skydda staden mot översvämningar och broar byggdes för att

få kontakt med förstäderna på fastlandet. Grannön Tlatelolco fungerade som den stora marknaden i staden. Invånarantalet vid denna tid beräknas till omkring 200 000 till 300 000. Vid sidan av katedralen ser vi idag dels en miniatyr som visar hur aztekernas stad

Mexico Citys katedral och modellen över aztekernas stad

Mexico Citys antropologiska museum (samtliga bilder)

såg ut där den låg i sjön men också resterna efter deras byggnader (utgrävningarna började för några decennier sedan).

Spanjorerna ankom området år 1519. Efter några inledande militärangrepp mot spanjorerna beslutade aztekhövdingen Moctezuma att inbjuda dem till huvudstaden. Spanjorerna under Hernán Cortés samt flera tusen allierade krigare från Tlaxcala och Golfkusten tillbringade vintern mellan 1519 och 1520 som Moctezumas gäster. Förhållandet mellan dem och aztekererna blev emellertid allt mer påfrestat, både på grund av spanjorernas törst efter rikedomar och då spanjorerna reagerade negativt på de människooffer som pågick. Det slutade med att Moctezuma först blev tagen som gisslan och därefter dödades av antingen spanjorer eller av missnöjda azteker. Efter Moctezumas död flydde spanjorerna från staden den 30 juni 1520 och två tredjedelar av dessa blev mördade eller offrade till gudarna i det som kallas La noche triste, den sorgliga natten. Cortés kom emellertid undan till sina allierade i Tlaxcala. Samtidigt härjades staden av smittkoppor, en då okänd sjukdom i Amerika, som tog livet av en stor andel av befolkningen. I april 1521 angreps staden av Cortés och ett hundratal spanjorer samt cirka 100 000 stamkrigare från Tlaxcala, Golfkusten och andra fiender till aztekerna. Båtar bars över bergen i delar och blev sammansatta och sjösatta i sjön. Aztekerna satte sig till motangrepp, och östaden blev belägrad och långsamt nedkämpad. Först den 13 augusti 1521 upphörde striderna, och kanske 40 000 dödades i stadsdelen Tlatelolco, försvararnas sista skans.

Vi återvänder till hotellet, lägger de varma kläderna i våra hotellrum och går för att besöka ett trevligt café längs den stora gågatan. Här finner vi många moderna affärer och mängder med folk som flanerar, det är ju lördag. En kopp te och en Coronaöl kostar ringa 28 pesos (14 SEK).

Nästa besök blir i välkända konstnären **Frida Kahlos blå hus** (La Casa Azul). Frida Kahlo, egentligen Magdalena Carmen Frieda Kahlo y Calderón, född 6 juli 1907 i Coyoacán, Mexico City, död 13 juli 1954 i Coyoacán, Mexico City, var en mexikansk konstnär.

Frida Kahlo visade tidigt intresse för konst, men det var först sedan hon 1925 råkat ut för en trafikolycka och blivit sängliggande som hon började måla. Olyckan orsakade permanenta skador på både hennes ryggrad och livmoder, vilket gjorde att hon under resten av sitt liv kämpade med svåra och ständigt återkommande smärtor och vilket också skulle påverka hennes konst. Det tog lång tid innan hon åter kunde gå. Den konst hon skapade var ofta slående och chockande, och återspeglade hennes turbulenta liv.

Hon var gift med den välkände konstnären Diego Viera i ett hetsigt och inte alltid så lyckligt äktenskap.

Vi vandrar runt i deras hus, som nu blivit museum, och i den härliga och vackra innerträdgården. Många skolbarn är på besök.

Vid 14-tiden kommer vi till stadens **Antropologiska museum** och börjar med att äta en välsmakande bufélunch med mexikanska specialiteter. Vi sitter under parasoller och njuter av ett behagligt väder. Vi ser några gråryggade ekorrar, flera Inca Dove och enstaka monarkfjärilar.

Stärkta av måltiden går vi på en guidad visning av museet. Det är storslaget, modernt och mycket vackert med samlingar från de olika indiankulturerna, bl a azteker, maya och zapoteker. Ett fantastiskt museum, till och med vackrare än det i Kairo. Vi får nyttig grundkunskap inför mötena med kulturerna ute i det fria!

Vi är åter på hotellet vid 18-tiden. Går en promenad i skymningen och möter en lummig stad, positivhalare och vänliga och hjälpsamma människor. Klockan 20 slocknar vi i våra sängar, urtrötta och jetlaggade.

Frida Kahlo & Diego Viera

Söndagen den 12 oktober

Vi vaknar klockan sex, väskorna utanför dörren klockan sju och så iväg med bussen klockan åtta - så kommer våra morgonrutiner att se ut under nästan hela resan, vilket vi upplever som bra. Idag är det 13 grader varmt och solen går upp 07:30. För mig som gillar friska morgnar är det alldeles utmärkt.

Dagens första besök förläggs till en plats en bit utanför själva stadskärnan, till kyrkan vid "**Plaza of the three cultures**". Det var här som aztekhövdingen Cuauhtemoc överlämnade sig till conquistadorerna 1521 - och därmed föll hans rike i spanjorernas händer. Vi ser utgrävningar av det samhälle som fanns där då - och vi noterar att den katolska kyrkan alldeles bredvid är byggd med stenar från indianernas byggnader.

Redan under sin livstid blev Cuauhtémoc beundrad för sitt mod, både av sina egna soldater och av spanjorerna. Han hyllades som en hjälte och hans eftermäle hålls högt i ära och mycket levande än i dag. Många pojkar i Mexiko blir döpta efter honom, och det finns tusentals gator, torg, stadsdelar, parker, kanaler, institutioner med mera som bär hans namn.

Hans änka, mera känd som Isabel Moctezuma, gifte om sig flera gånger och födde flera barn. Utom äktenskap fick hon även en dotter, Leonor Cortés Moctezuma, med Hernán Cortés. Ett flertal spanska, högadliga ätter bar namnet Moctezuma, ensamt eller tillsammans med ytterligare något ättnamn.

Vi far vidare till ett av de mexikanska katolikernas heligaste mål för sitt livs pilgrimsfärd, kyrkan som innehåller en ikon till ära för uppenbarelsen av en mexikansk Jungfru Maria.

Vår Fru av Guadalupe (spanska Nuestra Señora de Guadalupe eller Virgen de Guadalupe) är en mexikansk ikon som föreställer en uppenbarelse av jungfru Maria. Den angivna uppenbarelsen ägde rum 1531, när Juan Diego Cuauhtlatoatzin på en promenad hem en tidig morgon fick syn på en flicka i omkring femton eller sexton års ålder. Flickan talade på ett indianerspråk, och bad honom att uppföra en kyrka till hennes ära. Juan Diego Cuauhtlatoatzin gick med flickans begäran till sin biskop, Juan de Zumárraga, som krävde ett mirakel som bevis för att uppenbarelsen var äkta. Flickan svarade med att säga åt Juan Diego Cuauhtlatoatzin att bära blommor till Tepeyacbergets topp. Eftersom det var vinter borde det inte ha funnits några blommor, men Juan Diego Cuauhtlatoatzin hittade rosor vilka han förde upp på berget. Flickan arrange-

rade rosorna på hans tilmåtl, ett mexikanskt klädesplagg. När han visade sin tilmåtl för biskopen, framträdde där plötsligt, menar troende, en bild av Vår Fru av Guadalupe.

Mängder med folk besöker platsen då det idag är söndag. Vi noterar vackra trädgårdar, stora öppna platser, en gammal katedral (som satt sig i grunden på en dåliga markförhållanden - och därför stängts), en stor stay av påve Johannes Paulus II och en ny storslagen kyrka, ritad av samma arkitekt som gjorde Antropologiska museet. Hit kommer föräldrar med sina små barn i vita kläder (för att kristna dem) och pilgrimer som kryper på sina bara knän in i kyrkan. På en öppen plats utför ett tjugotal indianer en spektakulär dans i färgrik utstyrsel.

Vi ser Inca Dove, gråsparvar och några obestämbara papegojor (av släktet "parrots").

Strax efter klockan 11 kommer vi till ett av Mexikos största pyramidområde: **Teotihuacán**.

Den historiska staden Teotihuacán (nahuatl, Gudarernas stad eller Platsen där män blev gudar) är en arkeologisk plats i centrala Mexiko, cirka 45 km nordost om Mexico City. Teotihuacán är den största kända panamerikanska staden som tillkommit före Christofer Columbus upptäckt av Amerika.

Platsen upptogs på Unescos världsarvslista 1987. Den förhistoriska staden uppstod under den klassiska mayaperioden omkring 600 f.Kr. och uppskattas ha haft mellan 150 000 och 200 000 invånare under sin storhetstid omkring åren 300-600. Vid denna tidpunkt upptog själva staden ett område på cirka 23 kvadratkilometer.

Kring 700-talet minskade befolkningen dramatiskt till bara några tusen invånare. Längre antogs det att toltekerna erövrade och plundrade staden, men senare fynd tyder på att det snarare var interna konflikter och miljöfaktorer som ledde till stadens kollaps.

1905 började de arkeologiska utgrävningarna för att fira hundraårsjubileet av Mexikos självständighet 1810. Den historiska platsen utforskas kontinuerligt och är en stor turistattraktion, komplett med ett museum.

"Solpyramiden", "Månpyramiden" och "Quetzalcóatl-templet" är några av de arkitektoniska verk som finns bevarade. Den breda vägen som löper genom staden kallas "Dödens väg".

Solpyramiden är den tredje största bevarade pyramiden i världen (efter Cholulapyramiden och Cheopspyramiden) med en höjd på 70 meter och

Den stora kyrkan med Guadalupes ikon

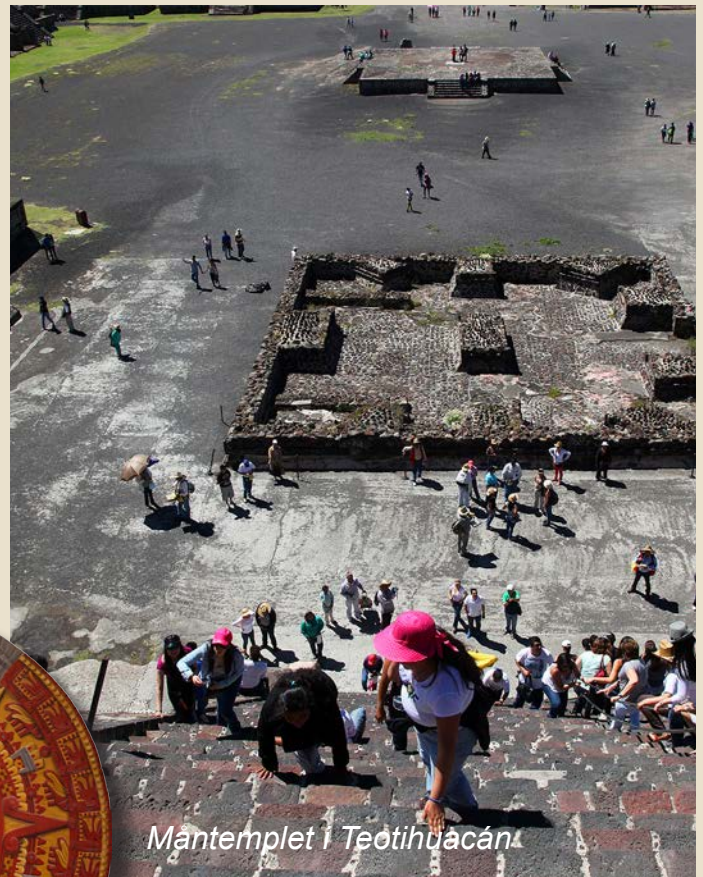
Cuauhtémoc

De mäktiga ruinerna vid Teotihuacán

Inca Dove

Måntemplet i Teotihuacán

Aztekernas runda kalender

En färgrik indiandans i modern tappning

med sidbredden 222 meter. Den är sannolikt tillägnad regnguden Tlaloc (tidigare antogs den hedra solen) och byggdes ca 100 e.Kr. av tre miljoner ton sten, grus och tegel. Månpyramiden är aningen lägre och färdigställdes cirka 300 e.Kr.

Vi klättrar upp längs månpyramidens branta trappor och får en fin utsikt över hela området. Det är varmt och solen bränner intensivt, så här på drygt 2 000 meter höjd över havet. Vinden fläktar behagligt. Många turister och försäljare delar på utrymmet längs "Dödens väg". Vi som varit och besökt pyramiderna vid Giza i Egypten förundras över hur gigantiska även dessa mexikanska pyramider är. Över våra huvuden sträcker amerikanska ladusvalor på väg söderut (de är mörkare på buken än vad våra ladusvalor är). Vi ser även tre arter kaktusar, olika spindlar, trollsländor och färggranna fjärilar.

Vid 14-tiden äter vi lunch på en trevlig restaurang inte så långt från pyramiderna. Vi bjuds på mexikanskt öl och mat - vi väljer kycklingtacos och Modeloöl. Till efterrätt erbjuds vi att smaka "mexikansk champagne"; kyparen blandar tequila och bubbelvatten och skakar det kraftigt.

Efter lunchen blir vi underhållna av en man som man kan säga är "urtypen" av en mexikansk man; macho och med glimten i ögat. Han driver hejdlöst med oss och vi skrattar hjärtligt åt alla hans tokigheter. Han visar hur man gör "papper" och "nål och tråd" av agavakaktusen, liksom agavajuce, pulke och tequila av samma växt.

Strax före 16 reser vi vidare mot staden Puebla. Vi åker fram genom ett lätt kuperat landskap, där man odlar majs och säd. Stora skördetröskor är i arbete ute på fälten. Under tiden berättar vår lokala guide hur människorna i Mexiko har det: I genomsnitt har man fyra barn per familj, inga barnbidrag delas ut och inte heller någon sjukersättning. En mamma har tre månaders mammaledighet. Man kan pensionera sig vid 65 års ålder, pensionen är låg eller obefintlig. En arbetare har en veckas semester per år. Av landets drygt 113 miljoner invånare är hela 50 miljoner under 25 år. Detta gör att man har ont om "elevplatser" i skolorna, varför man ofta har ett förmiddags- och ett eftermiddagspass för olika elever.

Under vår färd ser vi ett stort antal vulkaformade bergstoppar. Genom Mexiko löper i nordvästlig - sydöstlig riktning ett stråk med stor vulkanisk aktivitet. Här möts nämligen några av jordklotets tektoniska plattor, vilket gör att jordskorpan är i ständig rörelse. Det finns ett tiotal aktiva vulkaner i landet.

Strax före klockan 18 når vi fram till **Puebla**, tar in på vackra Hotel Colonial och noterar att det är fem meters takhöjd i vårt rum. Hotellet byggdes på 1600-talet. Vi bjuds på en läskande tequiladrink med saltrand på glaset och en limeklyfta hängande på kanten. Vi går en kvällspromenad runt torget och kyrkan innan vi kommer till ro vid halvniotiden. Dagen avslutas med en kapsyl Dr Nielsens bitter. Vägfarande!

Kyrkan i Puebla med aktiv vulkan

Mexikos högsta berg, vulkanen Orizaba

Jola på taket till Hotel Colonial, Puebla

Måndagen den 13 oktober

Samma morgonrutiner som tidigare. Vi tar några vackra gryningsbilder från till vårt hotell, bl a några kyrkor och en fortfarande aktiv vulkan i fjärran: **Popocatepetl**. Med viss regelbundenhet puffar det rök ur dess krater. Även idag börjar dagens svalt. Senare idag är vi nere i den tropiska delen av landet, så då möter oss fukten och värmen.

Vi far fram över **La Mesa-platån** och ser odlingar av majs och bönor. Två viktiga grödor i Mexiko.

Under vår färd rastar vi vid ett vägcafé alldeles i närheten av Mexikos högsta vulkan - **Pico de Orizaba**, eller Citlaltépet- med sin snöklädda topp 5 700 m ö h. Några små kolibrier passerar hastigt förbi, liksom sydsträckande ladusvalor. Och ute på "the highway" dundrar de stora, amerikanska lastbilarna förbi. Vi ser att bensinen kostar 12 pesos per liter, d v s 6 kronor.

När vi fortsätter färden går vägen brant neråt genom ett mycket kuperat och skogsklätt landskap. Korp- och kalkongamarna hänger på uppåtvindarna längs de branta sluttningar. Temperaturen ökar märkbart ju längre ner vi kommer. Vi ser rödblommade tulpanträd (ursprungligen från Afrika) och flera bananplantager. Den fina motorvägen planar ut på en lågslätt med tropiskt klimat. Vi är nu i höjd med **Mexikanska Golfen** och det har mulnat på något.

När vi stiger ur den luftkonditionerade bussen möts vi av chockartad värme (minst 30 grader C) och hög luftfuktighet. Vi stannar strax före klockan 13 alldeles bredvid gulfens vita sandstränder. På ena sidan havets brusande vågor med praktfregattfåglar, bruna pelikaner och sandlöpare samt små krabbor. På andra sidan härliga våtmarker (regnperioden slutade för några veckor sedan) med solitära palmer. Här ser vi ägretthägrar, Snowy Egret och jakanor i brunt, liksom några små svalor som liknar våra backsvalar. Ute i våtmarkerna går en liten flock med sebukor och betar. Den snabba temperaturförändringen gör att kikare och objektiv immar igen de första minuterna. Bredvid vägen ser vi minst två olika arter ödlor, gott om trollsländor och färggranna fjärilar. Skönt att få röra på sig efter timmarna i bussen.

Efter ett tag fortsätter vi mot söder och den vackra lilla byn **Tlactalpan**, som ligger vid floden **Rio Papaloapan**. Byn är uppsatt på UNESCO:s världsarvslista för sin vackra och ursprungliga arkitektur - och den är verkligen vacker med låga, färggranna hus och välskött parker.

Lunchen idag serveras på en svalkande veranda och vi bjuds på välsmakande grönsaksoppa och en vitlökskryddad och nyfångad mexikanska abborre. Till det dricker vi en svalkande Coronaöl. i de strandnära träden får jag bilder på Great Kiskadi och Yellow Warbler.

Vi gör en utflykt med båt längs den starkt vattenförande floden, ser resterna av vattenhyacinter som kommer flytande med vattnet. Under färden ges det goda möjligheter att fotografera ägretthägrar, Snowy Egret, kohägrar, sydamerikanska skarvar och Great Blue Heron. Vi ser även gott om helsvarta Great-tailed Grackle, korp- och kalkongamar och några gråfiskare och tofscaracaror. Obestämda måsar och tärnor fiskar i den breda floden. Vi har kommit till ett verkligt fågel-eldorado.

Efter flodfärden går vi en promenad i den vackra, lilla byn. Ser en Yellow-throated Warbler och tar en mörk öl på en bar. I denna värme gäller det att hålla vätskebalansen. Vid 17-tiden reser vi vidare genom ett fantastiskt deltalandskap med rika våtmarker och små kullar.

När vi kommer längre söderut ökar de skogsklädda delarna, även om mycket av skogen har skövats för att göra det möjligt att hålla betande kor (och kohägrar).

Innan vi kommer fram till vårt hotell i staden **San Andrés Tuxtla**, gör vi ett besök på ett ytterst välsorterat varuhus (Supermercado). Vi köper bröd, korv, ost och mexikanskt rödvin på druvan Cabernet Sauvignon. När vi står och väntar på vår buss kommer ett flertal polisbilar farande, en del bepansrade och med poliser med dragna automatkarbiner och svarta masker framför sina ansikten. Det ser livsfarligt ut men lokalbefolkningen tar det med ro och polisen gör det sannolikt för att skapa respekt.

Det är nermörkt när vi kommer fram till det fina hotellet strax efter 19:30. Efter en liten matbit somnar vi till oljudet från en luftkonditioneringsapparat.

Yellow Warbler

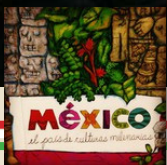
Blå vattenhyacinter och en Snowy Egret

Korpgam

San Andrés Tuxtla

Tisdagen den 14 oktober

De vanliga morgonrutinerna med den skillnaden att idag är det fuktigt och varmt. Tupparna gal och den lilla staden vaknar till en ny dag. Vi går en kort promenad i kvarteren närmast hotellet, passerar en skola och en grund bäck med fiskande Snowy Egret. Ovanför våra huvuden sitter några korp-gamar och på trottoaren springer några Inca Dove.

Innan vi lämnar staden besöker vi en fabrik, där man för hand tillverkar cigarrer av finaste snitt, **Sankta Clara cigarrfabrik**, etablerad 1966. De flinka arbetarna är ytterst fingerfärdiga och tillverkar en cigarr på under en minut. För detta arbete tjänar de 100 pesos per dag (!). Tobaksbladen torkas och röks över eld. De kan sedan smaksättas på olika sätt och exporteras ut över hela världen.

Strax efter klockan nio reser vi vidare, genom ett kuperat område och förbi en sjö. Cirka 2000 år f Kr fanns här vad man kallar "alla indiankulturers moder", olmekernas kultur. När vi besökte Antropologiska museet i Mexico City var det de indianer som högg ut jättelika huvuden i lavasten.

Lena berättar för oss att choklad, tomater, avocado och chili kommer från Mexiko. Den ytterst starka chilifrukten habanero är något mexikanerna gärna äter - den är beroendeframkallande, så de flesta mexikaner behöver den. Lena har försökt vänja sig vid den under 20 år men inte lyckats.

Vid 11-tiden tar vi en kaffepaus och köper med oss kaktusyoughurt, hibiskussaft och Solöl. Exotiska dofter och smaker.

Vi äter lunch vid klockan 13:30. Det blir enchelada med kyckling och stark sås - och en svalkande Coronaöl. Maten smakar ofta väldigt gott. Bakom restaurangen finns ett litet zoo med tvättbjörnar, ozelot, tukan och en hök. Utanför burarna ser jag Great-tailed Grackle (en art man ser nästan överallt), en skatliknande fågel som förblir obestämd (den låter som om det ringer i en leksakstelefon), kalkon- och korp-gamar.

Vid 16-tiden passerar vi **Vallermosa**, korsar flera breda floder och stora bananplantager. På teleonledningarna ser vi flera Long-tailed Tyrant. Vi ser också att stora arealer med tropisk skog har skövlasts för att gynna djurhållningen. Det var sannolikt i detta område McDonald's drog på sig mycket kritik genom att uppmuntra skogsskövlingen för att säkra sin import av nötkött till sina hamburgare.

Strax efter klockan 19 är vi framme vid dagens mål, **Palenque**. Det är mörkt och har precis regnat - Det är

varmt och oerhört fuktigt i den tropiska regnskogen. Vi inkvarteras i små bungalows och noterar blinkande lysmaskar, intensivt surrande cikador och några bruna grodor. Det är 29 grader varmt och det droppar från träd och buskar. Väl inkomna i vårt trevliga rum noterar vi en tyst och effektiv luftkonditionering. Det gör ofta inget att det är rejält varmt på dagen, bara man får sova i dräglig temperatur under natten.

Cigarrfabriken

Olmekernas stora stenhuvuden

Tropisk regnskog

Mayaindianernas ruiner vid Palenque

Vår trevliga bungalow i Palenque

Onsdagen den 15 oktober

Vi vaknar i **Palenques** tropiska regnskog till ljudet av spelande cikador och i fjärran ropen från vrålaporna. Temperaturen är behagliga 22 grader och en kristallklar stjärnhimmel gnistrar över oss.

En promenad i soluppgången ger oss en överflygande flock med vackra arapapegojor av den sällsynta arten Scarlet Macaw, en grön papegoja vid namn Red Lored Parrot, en obestämd hackspett, ett flertal sjungande Great-tailed Grackle (som låter som en "trafikolycka" med alla sina olika läten), en Montezuma Oropendola, en rufsig Groove-billed Ani, en obestämd Cowbird och en stor kungsfiskare, en Ringed Kingfisher. En Summer Tanager väcker uppmärksamhet med sin helt röda fjäderdräkt, liksom en Blue-grey Tanager med sina turkos vingöversidor. Det är svårt men spännande att skåda fåglar i regnskogen. Svårt för att de är så svåra att se bland all vegetation, spännande för att de flesta arterna är nya för oss.

Efter en god frukost ger vi oss av till **Mayaruinerna** strax bortom vårt hotell. Vår kunnige guide, som vi kallar "Indiana Jones", visar oss delar av ruinstaden dit vanliga turister inte kommer. Det är bara två procent som man grävt fram, allt övrigt ligger gömt under regnskogen. Vilken härlig miljö, även om det är nästan olidligt varmt och fuktigt. Vi hittar en oerhört vacker, röd blomma i storlek med en stor tennisboll. Våra guider tror den heter något med "hawaiiana", vilket borde tyda på att den är inplanterad här? Väl utkomna till det utgrävda området möter ståtliga trappstegsbyggnader, gamla reliefer och överflygande gamar.

Palenque är en ruinstad från mayakulturen, som ligger ute i djungelns Zona Arqueológica de Palenque, 191 km från dagens San Cristóbal de Las Casas i den mexikanska delstaten Chiapas - och nära en modern bosättning (Santo Domingo del Palenque).

Fyndplatsen är medelstor, mycket mindre än de storslagna Tikal eller Copán, men den innehåller något av det bästa som maya indianerna producerade i form av arkitektur, skulptur och uthuggna reliefer.

En av byggnaderna - Inskriptionstemplet - är ett gravmonument för härskaren Pacal den Store och innehåller hans sarkofag. Detta tempel är med 600 glyfer den näst längsta av kända maya-inskriptioner. Palenque-ruinerna har varit på Unescos världsarvslista sedan 1987. Ett stycke från Palenque ligger vattenfallen Agua Azul och Misol-Ha och floden Usumacinta, som vi kommer att besöka i morgon.

Ruinstaden omges av vacker regnskog med tät vegetation, jätteträd, små bäckar och vackra vattenfall.

Vi äter lunch på en restaurang i närheten. Det blir kall

avocadosoppa, biff med pommes frites och crème caramel. Och minst två flaskor kall öl för att hålla vätskebalansen.

Eftermiddagen är fri för egna aktiviteter, så vi passar på att vandra runt i den spännande regnskogen. Förutom några av de arter vi redan sett noterar vi två varaner och bladskärarmyroras vältrafikerade led mellan lämpligt träd och deras bo i marken. Vi ser ett flertal olika fjärilsarter, bl a en diskret färgad fjäril, som när den stöter ihop med en artfrände avger ett kraftigt sprakande ljud, liksom en elektrisk urladdning. Vi fotograferar en gul Hooded Warbler med svart "huvudbonad", Common Ground Dove, ett getingbo som hänger fritt i en palm och skogens olika växter. Några känner vi igen från våra egna blomsteraffärer.

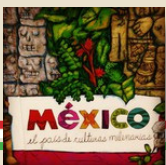
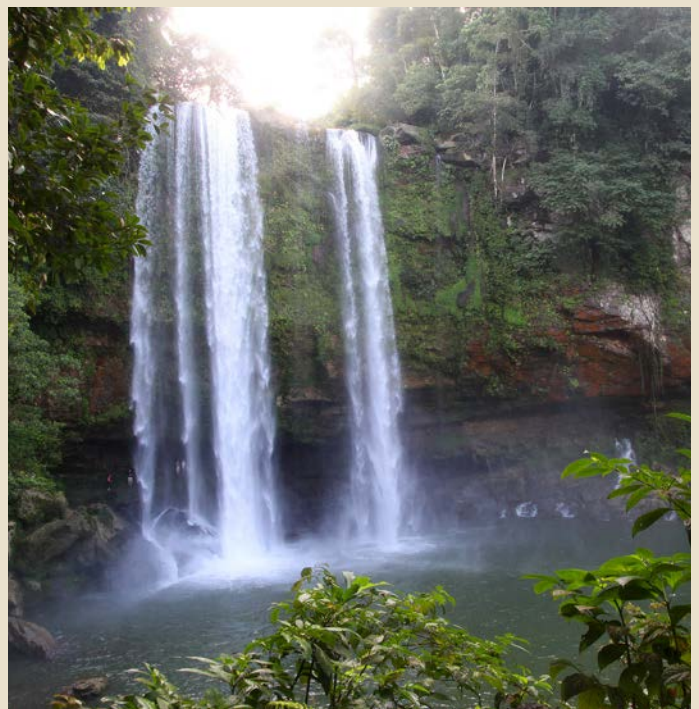
Vi släcker törsten i baren och tar sedan en taxi in till den lilla staden Palenque. Det kostar ringa 10 pesos. Vi besöker ett välsorterat varuhus och köper bröd, ost, kory, mexikanskt vin och tequila för kvällens måltid utanför vår bungalow. När vi lämnar varuhuset är det en käck liten indianflicka som "visslar till sig en taxi", snabbare än vi hinner blinka, öppnar dörrarna åt oss och ger oss ett leende - och vi bara smälter för hennes charm.

Idag har vi varit i den biologiska mångfaldens paradis!

Torsdagen den 16 oktober

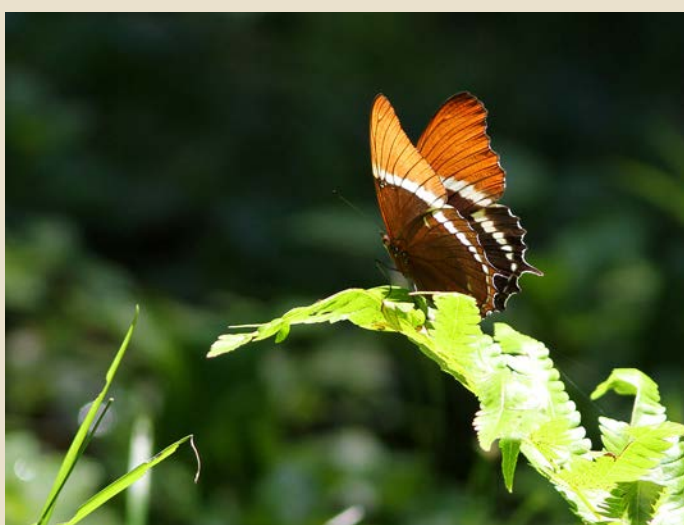
Ännu en ljudlig och behaglig morgon i vårt djungelparadis. Vid åttatiden reser vi längs en kurvig väg upp mot bergen och staden San Cristobal de Las Casas. Från bussen ser jag några tukaner, Keel-billed Toucan. Sköna fåglar med jättenäbbar. Vi stannar till vid två vackra vattenfall i regnskogen. Dels Misol-ha och dels Agua Azul med sitt turkosblå vatten. Vi notera en ny art av kolibri; Blue-tailed Hummingbird och några Bleu-grey Tanager samt ett flertal korp-gamar. Växtligheten är tät och ytterst frodig. Vi köper små, mycket söta bananer av en försäljare.

Ju längre upp i bergen vi kommer desto kurvigare blir vägen. Utsikten är bedårande i denna del av Chiapas. Det var ju i det här området av Mexiko som man 1994 hade ett väpnat uppror mot statsmakten. Indianerna och zapatisterna ville ha ett utökat självstyre för provinsen. Det har de fått och därmed är konflikten nertrappad. Vi passerar staden Ocosingo, där upproret började. Idag är det dock lärarna som strejkar

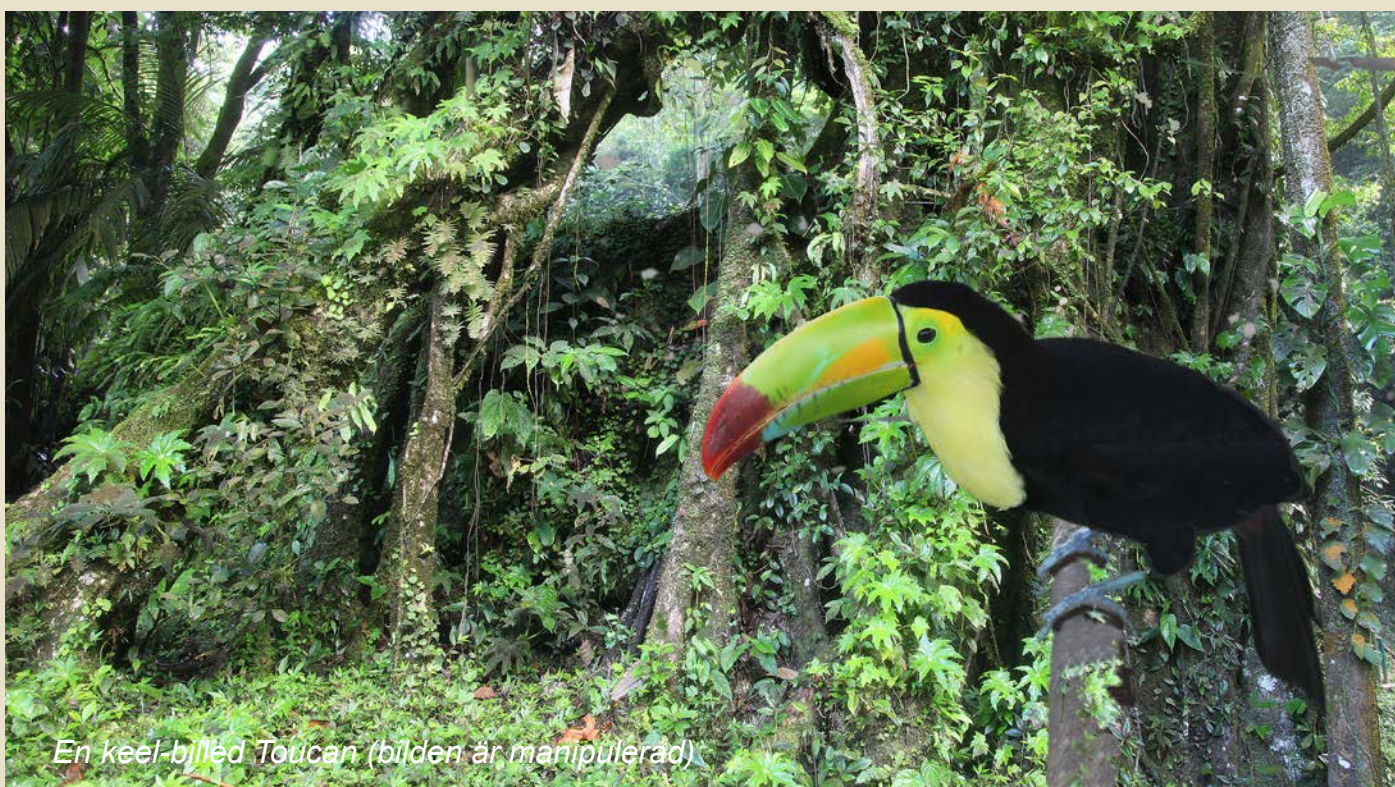

Blue-grey Tanager

Clay-Coloured Thrush

En keel-billed Toucan (bilden är manipulerad)

och stänger av landsvägen, samtidigt som man tar en vägtull till sin strejkkassa. Vi ett tillfälle får vi vänta i nästan en timma innan vi blir framsläppta. Läraryrket har nämligen gått i arv i Mexiko (mycket märkligt för en utomstående) men nu vill staten att kvaliteten höjs och att alla lärare måste genomgå en utbildning.

Vi äter lunch på 1200 mö h och med en vidunderlig utsikt över berg och dalar. Värmen och luftfuktigheten är nu åter behaglig och maten smakar som vanligt gott.

Färden fortsätter upp i bergen. På ytterligare ett ställe blir vi stoppade av strejkande lärare - och nu får vi vänta två timmar på att bli framsläppta. Under tiden hinner det att mörkna och jag drabbas av akut magsjuka. Vi är framme i San Cristobal först vid 21-tiden, ungefär tre timmar försenade. Det är endast 17 grader varmt och torr luft. Jag söker sängen så fort som möjligt, sväljer ner två panodil och två "mexikanska dundertabletter", som jag fått av Lena - och går direkt till sängs!

Fredagen den 17 oktober

Vi vaknar vid sextiden. Magsjukan är som bortblåst fast kroppen känns lite seg. Vi har hamnat på ett mycket vackert kolonialhotell med traditionell arkitektur och djärva färger. Vårt hotellrum är väl tilltaget i storlek.

Utanför hotellet ligger en vacker park omgiven av traditionella kolonialbyggnader. Här möter vi, den tidiga morgonen till trots, ett flertal indianskor som vill sälja textilier, smycken och dockor till oss. **San Cristóbal de las Casas** är en ort och kommun i sydvästra Mexiko och är belägen i delstaten Chiapas. Centralorten har cirka 160 000 invånare, med totalt cirka 190 000 invånare i hela kommunen.

Vid niotiden ger vi oss av med buss upp i bergen för att besöka några genuina indianbyar. Vädret är behagligt och solen skiner. Vi kommer upp i ett "kulligt" bergsområde med gott om "långbarriga" barrträd och kraftiga lövträd blandat med odlade dalgångar. I byn **Sinacantán** har man specialiserat sig på att odla blommor, gärna i växthus. Vi stannar vid den vitkalkade kyrkan mitt i byn och möter genuina indianer i vackra kläder. Kvinnorna är klädda i lila eller svarta kolar och lilamönstrade sjalar och nästan alla har en eller två tjocka, svarta hårflätor. De är ofta korta till växten. Över gatan hänger pappersflaggor i olika färger och husen i byn är låga.

Vi blir inbjudna till en familj som dels visar hur man väver de olika tygerna vi sett och dels, i ett litet rum med öppen elda på golvet, bjuder på nygräddade tortillas med grönsaksfyllning och starka kryddor (om man vill). Efter det får vi smaka på olika smaksatta porshdrycker (brännvin på majs). De sistnämnda smakar faktiskt riktigt gott, speciellt den som är smaksatt med kanel.

Ute i trädgården bakom huset odlas majs och några grönsaker och man håller ett tjugotal frigående höns.

Vi tackar för det trevliga besöket och reser vidare till grannbyn **Chamula**. Här är folk mest sysselsatta med ullproduktion och att skapa olika ylleprodukter. Byn är känd för att leva ett liv fritt från statlig styrning; Man har en egen poliskår, en egen beslutande församling och en högst märklig gudstjänst i sin vita kyrka vid det stora kvadratiske torget. Vi parkerar vid kyrkogården strax intill en av jordbävning raserad kyrka, och ser hur indianerna smyckar sina anhörigas gravar inför högtiden "De dödas dag".

Vi vandrar in i byn, passerar några färggranna marknader, där indianerna säljer frukt, grönsaker och textilier, passerar ett fängelse där fångarna står och hänger innanför gallret - kanske för att avskräcka presumtiva förbrytare! Och kommer fram till torget och den vita kyrka. Här inne är det absolut förbjudet att fotografera. Spända går vi in i kyrkan och upplever att golvet är täckt av "långbarriga" tallgrenar och att det doftar gott av just tallbar. Det finns inga stolar, utan indianfamiljerna sitter i små grupper. De har sopat undan granbarren och tänt små ljus. Några har en shaman med sig, dricker tequila eller coca cola för att "rapa ut" de dåliga andarna som bor hos dem. Några nackar en höna för att offra till guden eller helgonet. Stämningen är överklig på något sätt och framförallt högst annorlunda i jämförelse med andra kyrkobesök. Sällan har vi skådat något så märkligt! Katolska kyrkan tar naturligtvis avstånd från både shamaner och djuroffer.

Vi går över torget och sätter oss i en bar för att smälta alla intryck - Det här besöket var verkligen häftigt och kräver lite eftertanke! Klockan 13 ringer det från kyrktornet - man vägrar att gå över till mexikansk sommardag och därför är klockan bara 12:00!

Några män kommer med skottkärror, varifrån man säljer röda och taggiga rambutan och några kvinnor föser en flock får till utmarkerna. Fåret är heligt, får får bara producera ull, inte ätas upp - och det är förbjudet att fotografera dem.

Vi lämnar den udda byn, inte utan en viss beundran för indianerna att de måktat med att bestämma över sina egna liv. Det borde egentligen fler minoritetsfolk ha möjlighet att göra!

Indianer i Sinacantàn

Marknaden i Chamula

Försäljning av rambutan

Inne i kyrkan i Chamula (bilden hämtad från internet)

Klockan 14 är vi åter i San Cristobal. Vi beställer några tacos och en kopp te på en uteservering när hotellet, omsvärmas av försäljare och hinner njuta av folklivet i stadsparken. Därefter går vi en promenad förbi torget och kyrkan, längs en gågata upp till marknadsplatsen vid ytterligare en kyrka. Det är gott om folk i staden, både turister, mestiser och nutida mayaindianer.

Maya indianer eller Maya syftar på befolkningen i den mest framträdande av de historiska mesoamerikanska civilisationerna, Mayakulturen, och syftar fortfarande på de mayatalande folk som i dag lever i samma områden. Maya var egentligen en rad olika folk med samma religion och kultur som talade något av de 31 olika mayaspråken. De bodde i delar av vad som idag är södra Mexiko, El Salvador, Belize, Honduras och Guatemala i Centralamerika.

Maya folken försörjde sig på jordbruk, bionddling och fiske. Nationalgrödan var majs, men även bönor, tomat, paprika och squash odlades. Majsen var den viktigaste basfödan och hade även en stor kulturell och religiös betydelse. De odlade alla grödor på ett och samma ställe för att undvika att jorden utarmades i det ohälsosamma klimatet.

Maya indianerna levde under flera tusen år och deras ättlingar finns som sagt kvar än idag, men det löst sammanhållna mayanska "riket" tog definitivt slut i och med den spanska erövringen av Centralamerika på 1500-talet. Det sista mayanska kungadömet intogs dock så sent som 1697. Maya indianerna drabbades i stor utsträckning av spanjorernas tvångskristnande. Missionärerna brände deras skrifter och förstörde många gamla tempel för att bygga katolska kyrkor ovanpå ruinerna.

Klockan 18 går vi hem till **Sergio Castro Martinez** (www.yokchij.org) några hundra meter från hotellet. Vi möter en ödmjuk man i jeansbyxor och blå scarf runt sitt grå, lockiga hår. Han är född i norra Mexiko 1941 och har ägnat en stor del av sitt vuxna liv åt att hjälpa indianerna här i Chiapa med vattenrening och sjukvård. I sitt hus har han en trevlig samling med olika indianstammars klädesdräkter och bilder på olika patienter han haft. Den ena med en otäckare skada än den andre. Han behärskar flera språk, bl a tzotsil, tzeltal och och olika mayadialekter. Han berättar om sina verksamheter på engelska och vi får även del av ett intressant bildspel. Han berättar om den utdöende indianstammen lacadona, som bor inne i regnskogen, bär långt hår och vita långskjortor. Numera är de endast 600 individer. Eftersom de har ett eget språk gifter de sig endast inom stammen. Inavel har dock gjort att det föds barn som mongolider eller albinos.

Roligt att möta en sann humanist i dessa tider! Och en person som närmar sig indianerna på deras villkor. Vi

tackar för besöket och lämnar den beundransvärde Sergio.

Vi går en kvällspromenad i den vackra staden och njuter en kopp te på en uteservering. Vilken mysig stad och vilken härlig dag det har varit!

Sinacantán

Sergio med en bild av lacondaindian

Den gula kyrkan i San Cristobal

Lördagen den 18 oktober

Idag lämnar vi San Cristobal och far åter norrut, för att om några dagar sluta cirkeln uppe i Mexico City. Det är bara 13 grader varmt men 98% luftfuktighet när vi lämnar staden. Vägen går fram högt upp i bergen. Nere i dalgångarna ligger molnen och under färden ner till dagens första stopp, **Sumideroklyftan**, kör vi genom molnen. Efter bara en timme är vi framme vid Grijalvafloden och ingången till Sumideroklyftan. Här stiger vi ombord på en snabbgående forsbåt, som i hejdundrande fart tar oss nerför floden och in i den 1000 meter djupa klyftan. Kanske inte mitt favoritsätt att förflytta sig på, jag menar, man blir ju så rufsigt i håret (suck!).

Vi är i ett tropiskt område - cirka 500 m ö h - så vegetationen längs floden är tät och frodig. Vid några platser ser vi blommande julstjärnor av samma snitt som hos oss om julen. På ett ställe - "Gamarnas badplats" - ser vi ett tjugotal korp-gamar som sitter nära vattnet. I övrigt noterar vi ett stort antal Neotropisk Cormorant (skarvar) och något färre bruna pelikaner, både vuxna och ungfåglar. De sistnämnda kommer hit från Stilla havet för att övervintra här. Över floden flyger ett stort antal små svalor, Mangrove Swallow och enstaka stora kungsfiskare, Belted Kingfisher. På några platser stöter vi upp några stora Great Blue Heron från strandkanten.

I några höga strandträd ser vi en liten flock med apor, spindelapor, som klättrar högt upp i träden. Vi letar även förgäves efter amerikansk krokodil.

Vi stannar till under den brantaste klippan (1000 meter över floden). Härifrån kastade sig många indianer när slaget mot spanjorerna var förlorat; bättre det än att förtryckas av conquistadorerna! Vi stannar även till vid ett vackert vattenfall som liknar en julgran och där vattnet blir till tunna dimslöjor. Två kilometer längre nedströms ligger ett av världens största vattenkraftverk.

Efter två och en halv timma är vi åter tillbaka där vi startade och tackar för den häftiga båtfärden. Vid tolv-tiden äter vi lunch i **Tuxctla**. Senare på eftermiddagen kommer vi fram till en orkanhärjad farm för uppfödning av gröna leguaner. För några veckor drabbades området av orkanvindar och farmen skadades svårt, varvid tusentals leguaner rymde.

Grön leguan (*Iguana iguana*) är en stor ödla som lever i Centralamerikas och norra Sydamerikas skogar. De blir normalt ungefär 2 meter långa och kan väga upp till 10 kg. Gröna leguaner i Guatemala och södra

Mexiko är ofta mer orange till färgen och har horn på nosen likt en noshörning. Dessa fördes tidigare till en egen underart (*Iguana iguana rhinolopha*), men denna indelning har förkastats av mitokondriellt DNA.

Nu håller man på att reparera stormskadorna och bygga ett stabilt hus. Hela familjen är engagerade i arbetet med farmen. I vanliga fall brukar man ha drygt 3000 individer i ett stort hägn. Nu är de något färre! Vi får på närhåll bekanta oss med de häftiga ödlorna och till och med hålla dem i famnen, vilket var avsevärt trevligare än man kunde tro. De kan bli 18-20 år gamla och det är lätt att se skillnad på alfhägar, honor och juveniler, både på färg och storlek. Man föder upp dem för köttets skull - och innan vi lämnar farmen har vi ätit vår första leguan. Det smakar som kanin, tycker några av oss.

Innan vi lämnar farmen börjar det regna lätt. Den tryckande värmen och luftfuktigheten bli än mer påtaglig. Jola får en liten leguanbaby (15 cm lång) "för påseende". Den kilar iväg och sätter sig på hennes nacke. Vi tackar den trevliga familjen, önskar dem lycka till och stiger ombord på vår luftkonditionerade buss.

Vi kommer ut på en kustslätt, ser **Stilla havet** i väster och noterar stora jordbruksmarker. Här finns gott om kreatur med tillhörande kohägar. Vi ser även de vanliga gamarna, några Crested Caracara, flera obestämda falkar och tättingar. Det är inte lätt att skåda okända fåglar från buss. Fork-tailed Flycatcher är dock lätta att artbestämma.

Vid 17-tiden blir vi stannade i en militär kontroll, där vi får visa vårt bagage. Vi blir dock korrekt bemötta av de småväxta soldaterna. Anledningen till kontrollen är att man vill få bukt med smuggling av både människor och narkotika till landets norra delar - för senare införsel till USA. Just i norra Mexiko pågår som bekant ett solklart knarkkartellkrig, där man skjuter ihjäl varandra i parti och minut. Nästan som ett inbördeskrig.

Innan vi kommer fram till staden **Tehuantepec**, där vi ska övernatta, passerar vi en stor kustslätt med ett imponerande stort antal vindkraftverk. Mexiko lär vara det femte mest vindkraftsproducerande landet i världen.

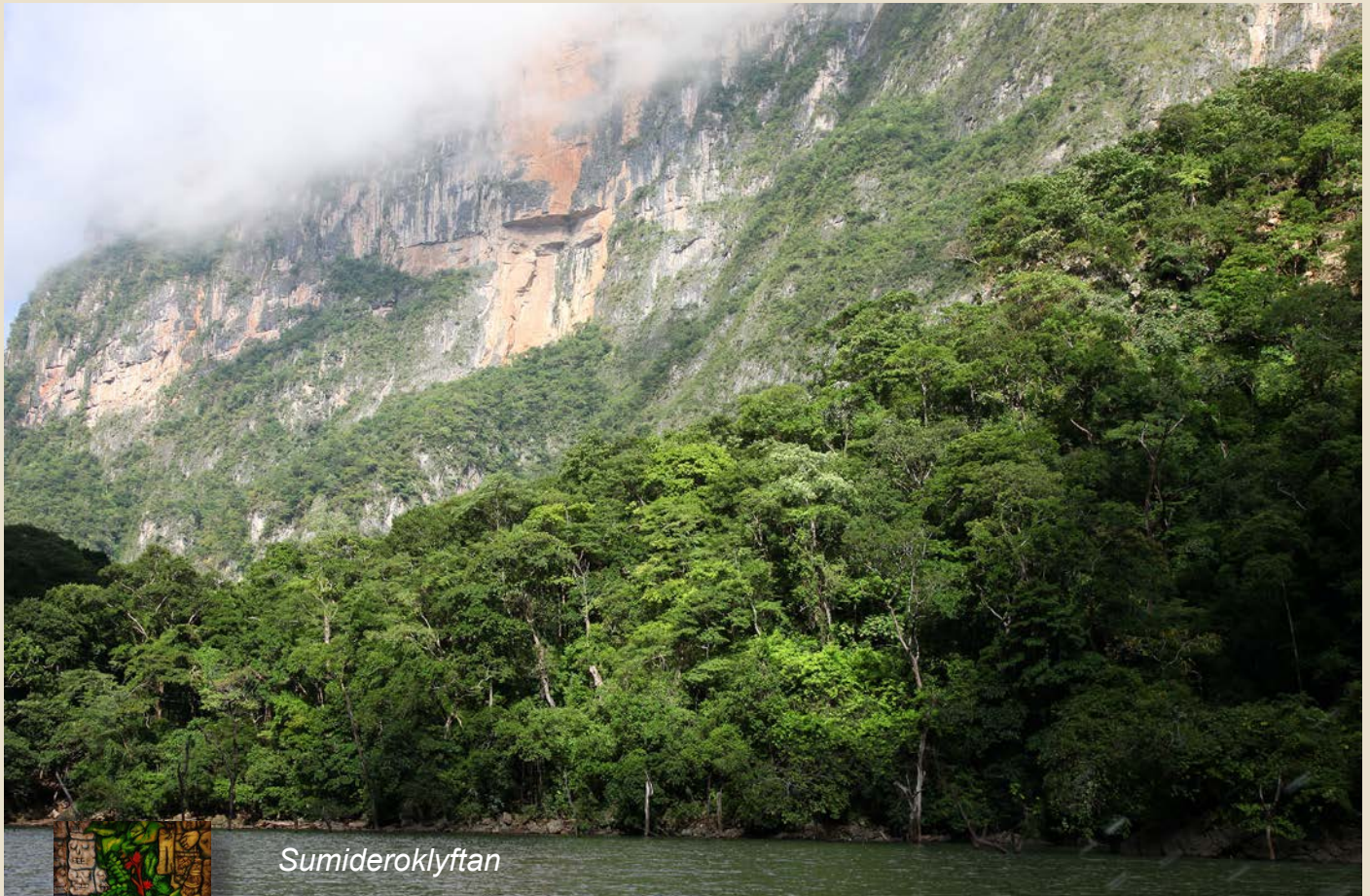
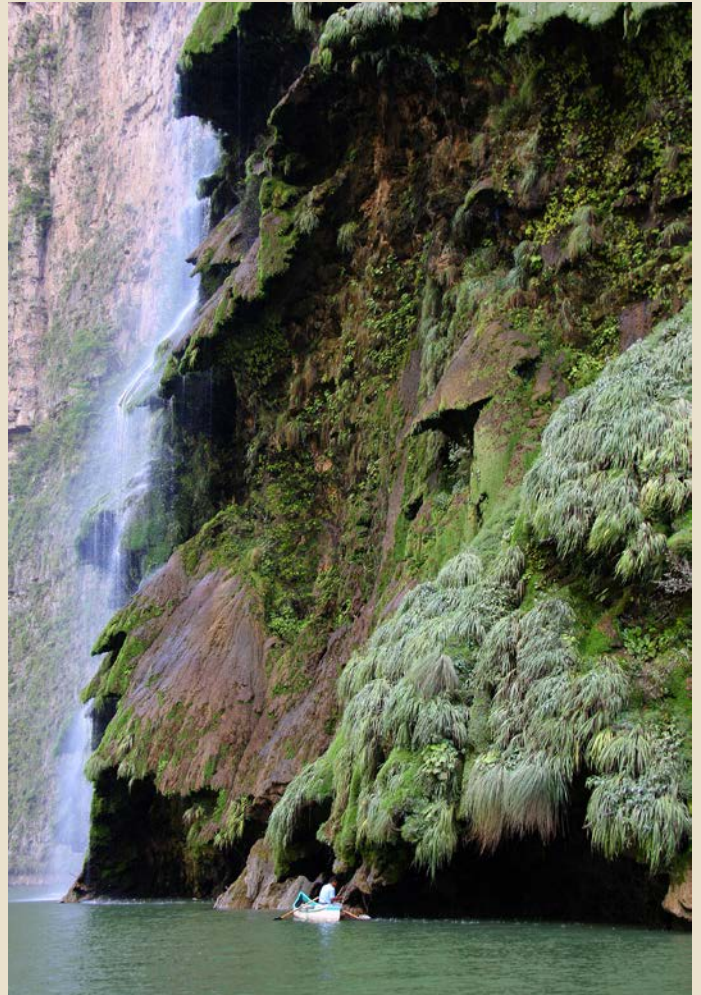
Klockan 18:30 är vi framme, bjuds på läskande tequiladrink och får våra rum.

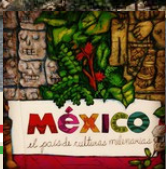
Mangrove Swallow

Brown Pelican

Sumideroklyftan

De gröna leguanerna på odlarfarmen

Söndagen den 19 oktober

Det är redan 27 grader varmt när vi lämnar vårt hotell för att resa vidare. Floden som rinner genom staden **Tehuantepec** hyser ett tiotal amerikanska styltlöpare. När vi kommer ut på landets möts vi av ett kuperat landskap med stora odlingar av agavakaktus och lite längre fram är kullarna täckta av högresta orgelkaktusar. Just det här landskapet är det vi förväntats oss i Mexico.

Vi fikar vid halvelvatiden, innan vi fortsätter den långa bussresan norrut. Lena berättar att ordet chokolatte är från aztekernas språk och betyder "bittert vatten". Att tugga en kakaokärna är verkligen en bitter smakupplevelse. Det krävs både mjölk och socker för att få fram "marabou-känslan"! Vi stoppas, liksom igår, i en poliskontroll och väskorna visiteras.

Vi stannar till vid ett trevligt lunchställe ute på landet. De bjuder på mängder med traditionella mexikanska maträtter. Våldigt speciella är de rostade och kryddstarka gräshopporna; väldigt proteinrika om sanningen ska fram - och så knastrar de så härligt mellan tänderna! Kyckling med molesås (innehåller choklad) blir min favoriträtt. En kall Coronasöl passar bra till detta.

Det regnar kraftigt när vi kommer fram till en liten industri där man **tillverkar mescal** av agavakaktusen. Tequila får endast tillverkas av en speciell sorts agava. Man hugger ut den innersta delen av kaktusen (så den blir som en stor kotte) och sedan pressar man ut saften. Denna får sedan jäsa till alkohol, varefter den lagras ett antal år. Man tillverkar även goda likörer; Vi köper pistage, mango och passionsfrukt, som har en ljuvlig smak. Intressant att titta på och gott att dricka.

Nästa anhalt blir ett privathem, där mannen och kvinnan **väver vackra mattor och bonader**. Kvinnan i hemmet berättar livfullt om deras arbete med ullinköp, kardning, spinning och färgning. Vi imponeras över deras livsglädje och sitt stora engagemang för sitt arbete. Mattorna är verkligen fina, där mönstrena oftast är inspirerat av zapotekernas kultur. I deras trädgård blommar en buske som drar till sig olika kolibrier och ute på ängen framför deras bostad flyger Mangrove Swallow.

Innan vi kommer fram till **Oaxaca** (uttalas wha'haka) - dagens slutmål - stannar vi till vid ett av världens största och äldsta träd (**Tuleträdet**), en ca 2000 år gammal cypress med en omkrets på imponerande 58 m (!). Vi

ser några Great Kiskadi och några intensivröda rubinflugsnappare.

Klockan 18 når vi fram till **Oaxaca** på 1700 m ö h, tar in på ett trevligt hotell och går ut och äter en god middag vid deras trädombäddade torg (el Zócalon). Det är mängder med folk i rörelse och temperaturen behagliga 20 grader C. Framför kyrkan dansar ett tiotal kvinnor, iförda vackra klänningar och med frukt- och grönsaksfyllda korgar på huvudet. Deras kyrka är smyckad med blommor. Vilken härlig gammal kolonialstad vi kommit till. Vi njuter!

Taco med molesås

Den charmerande "väverskan"

Rubinflugsnapparen

Oaxaca om natten

Måndagen den 20 oktober

På morgonen är det mulet och svalt. Idag blir det inga långa bussturer. Klockan 08:30 reser vi den korta turen på knappt en mil upp till zapotekernas gamla boställe **Monte Alban**.

Zapoteker är en äldre kultur från Mexiko. Lejonparten av dagens zapoteker lever i delstaten Oaxaca i södra delen av Mexiko, men det finns även zapoteker i angränsande delstater.

Bemärkta centralorter under förkolumbiansk tid var Yagul och Monte Albán.

Språket zapotekiska tillhör de oto-mangueanska språken.

Kultur- och ceremonicentret vid Monte Albán ligger ovanpå den artificiellt utjämnade ryggen. Ryggen ligger omkring 1 940 meter över havet och reser sig 400 meter från dalgången. Förutom den tidigare nämnda monumentala kärnan av tempelbyggnader, karaktäriseras platsen av flera hundra artificiella terrasser och ett dussin kluster med kullarkitektur som täcker hela ryggen och de omkringliggande flankerna. De arkeologiska ruinerna vid närliggande kullarna Atzompa och El Gallo i norr anses också traditionellt vara en integrerad del av den forntida staden.

Monte Albáns betydelse kommer även från dess roll som Zapotekcivilisationens mest framstående socio-politiska och ekonomiska center under nära ett tusental år. Staden grundades i slutet av den Mellersta Utvecklingsperioden omkring 500 år före vår tideräkning. Vid tiden för Slutliga Utvecklingsperioden (fram till omkring år 200) hade Monte Albán blivit huvudstaden i en storskalig expansionistisk stadsbildning som dominerade stora delar av Oaxacanska höglandet och interagerades med andra Mesoamerikanska regionala stater såsom Teotihuacan i norr. Staden hade förlorat sin politiska storhet i slutet av den Sena Klassiska eran (omkring år 500-750) och var därefter i stort sett övergiven. En småskalig återbosättning, och en opportunistisk återanvändning av äldre byggnader och gravar, samt rituella besök markerade den arkeologiska historien av platsen fram till den koloniala eran.

Monte Albans läge är fantastisk med milsvid utsikt åt alla håll. Bara att plana ut kullen med alla tempelbyggnaderna på, lär ha tagit indianerna hundratals år. Vädret är idag det bästa tänkbara och området bjuder förutom på klassiska tempelbyggnader även på ett stort antal kolibrier, några Tropical Kingbird och färggrann rubinflugsnappare. Bland stenarna springer små snabba, och taggiga, ödlor och bland de blom-

mande buskarna hittar vi flera arter fjärilar. En av dem liknar en svensk makaonfjäril men är dubbelt så stor. Att vandra runt på Monte Alban är synnerligen trevligt!

Vid lunchtid återvänder vi till Oaxaca för att besöka katedralen, torget, marknaden och en chokladfabrik. Chokladen smakade "mer"! Vi ser att vissa hus har rämnat till följd av jordbävningar - och sedan spanjorerna kom hit på 1500-talet är det bara några få hus som är intakta.

Vi äter lunch vid det trevliga torget. Det blir fylld chilifrukt med molesås och en mörk Victoriaöl. Därefter tar vi en kort siesta, svalkar oss med en välsmakande sangria.

När det mörknat går vi en promenad i stan och insuper med välbehag dess atmosfär.

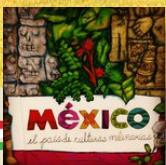
Tropical Kingbird

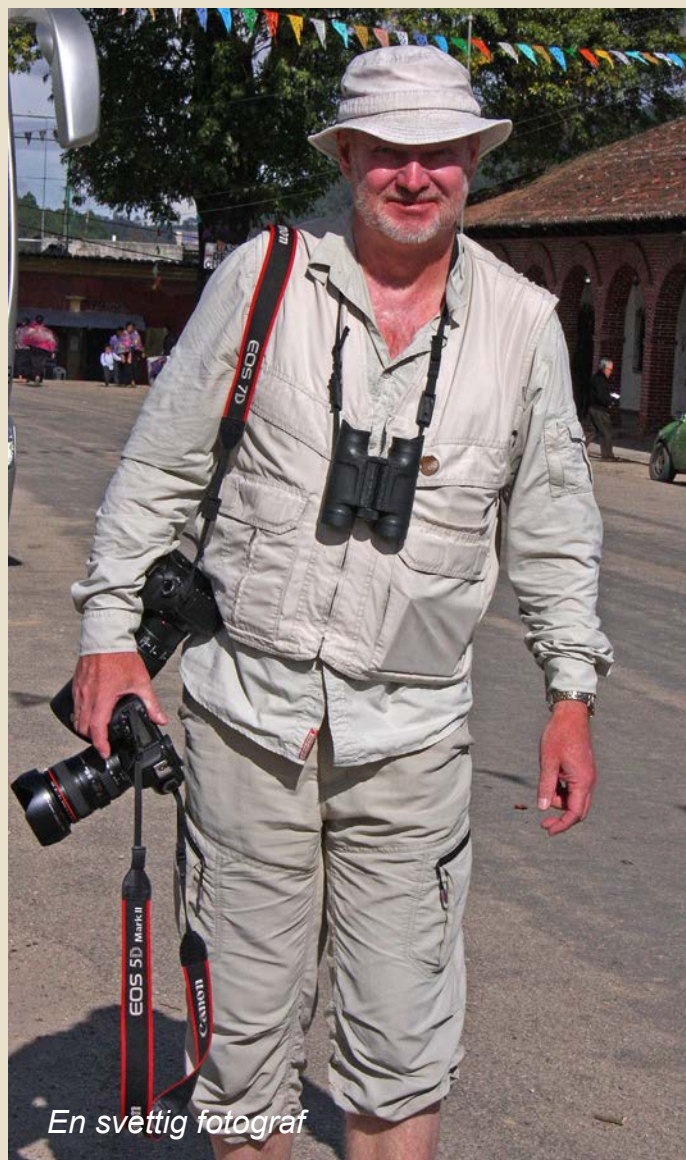

White-bellied Emerald (all män)

Ruinerna efter zapotekernas Monte Alban

Tisdagen den 21 oktober

Vi lämnar **Oaxaca** redan klockan 7 - Idag har vi en lång, lång busstransport framför oss! Vi får ett frukostpaket med oss och far iväg. Inledningsvis kör vi genom ett kuperat landskap fyllt av kaktusar, d v s så mycket Mexiko det nu kan bli! Vi fikar med en caffe latte vid tiotiden och ser en skrikig koloni med svarta Great-tailed Grackle och en illröd rubinflugsnappare.

Som trevligt tidsfördriv ser vi en amerikansk film om Frida Kahlo och hennes liv - extra trevligt med tanke på att vi besökte hennes hem för en dryg vecka sedan. Klockan 13:30 äter vi lunch på en modern restaurang och får jättegod mat.

Klockan 16:30 kommer vi till Mexikos silverstad, **Taxco**, som ligger uppe i bergen på drygt 1700 m ö h, mellan Mexico City och Acapulco. Hela staden lever på det silver man utvinner ur bergen runt staden, och mängder med silversmedjor bjuder ut sina varor i själva staden.

Vi inkvarteras på ett fint hotell - och med utsikt över hela staden med katedralen Santa Prisca i centrum av de branta sluttningarna. Vi noterar genast att här finns väldigt gott om vita "VW-bubblor". De producerades här fram till 2003. Alla taxibilar är av den typen.

Vi vilar en stund på balkongen och njuter av utsikten och en kall Dr Nielsens bitter; Kan man ha det mycket bättre? En mörk och knubbig liten seglarfågel far fram och åter över taken (Chimney Swift).

På kvällen tar vi de små vita taxibilarna till en restaurang som ligger granne med den fina katedralen. Det är avskedsmiddag då vi i morgon kväll sitter på flyget tillbaka till Skandinavien. Vi får majsships med olika dippsåser, tortilla med fläskkött och glass till efterrät. Som avslutning på måltiden bjuds vi på "mexican coffee", d v s kaffe uppblandat med bränd tequila. "Välgörande!", sa Bill till Bull. Under middagen avtackar vi Lena som varit "som en mor för oss" och tagit hand om oss på alla sätt. Vi har dessutom haft turen att ha ett toppensällskap till medresenärer. Tack alla!

Sen har vi också lärt oss att skåla på mexikanska; Arriba! (glaset sänks ner), Abajo! (glaset höjs upp), Al centro! (glaset sträcks framåt) och À dentro (glaset förs till munnen). Om man vill avsluta med en "knorr" rister man på rumpan!

De "vita bubblornas" stad

Taxcos fina kyrka

Onsdagen den 22 oktober

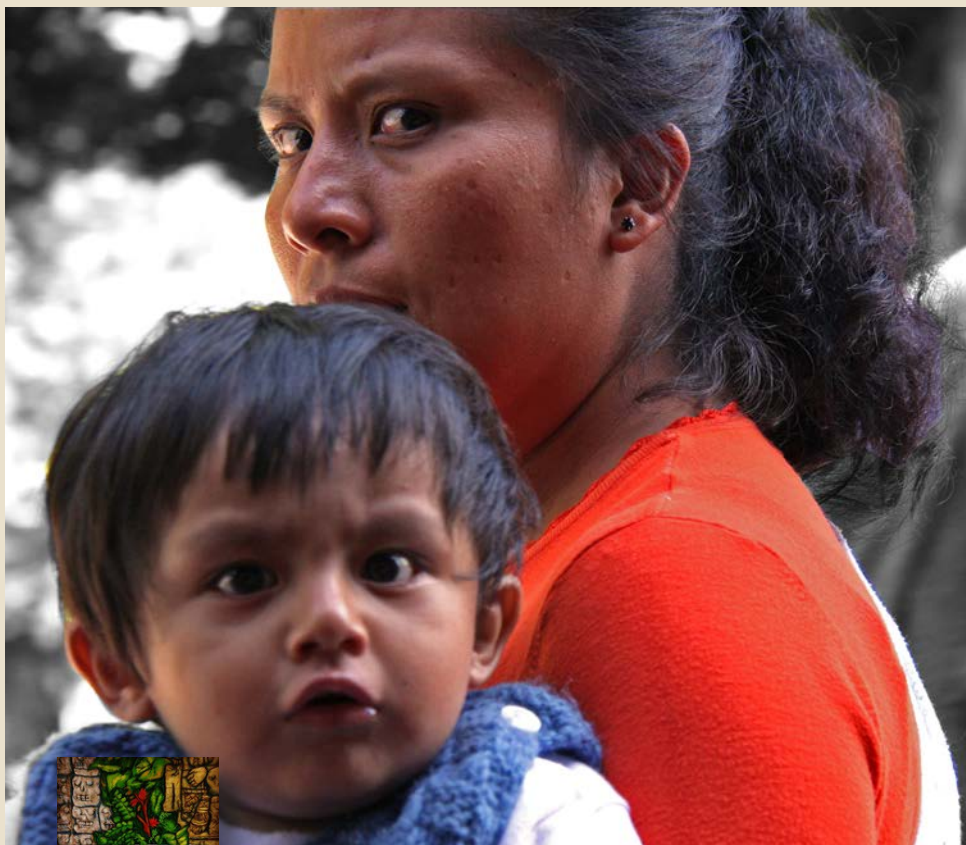
Vi vaknar redan halvsex. Staden utanför vårt fönster glimmar med alla sina ljus längs bergets sluttningar, tupparna gal och cikadorna tystnar. Vi äter en "hastig" frukost och tar sedan en taxi upp till katedralen. Vår lilla vita "bubbla" tar oss genom trånga gränder och kraftigt sluttande gator till torget framför kyrkobyggnaden. Det kostar ringa 10 pesos. Vi går en promenad i de mysiga kvarteren och gör ett besök i den påkostade katedralen. I några träd sitter ett tiotal grå fåglar som påminner om våra sidensvansar, Grey Silky-Flycatcher.

Klockan tio lämnar vi **Taxco** och reser mot **Mexico City**. Vägen går fram över ett bergspass, där våra appar indikerar 3020 m ö h. Landskapet längs vägen består av barrskog och ängar och är på många sätt likt ett svenskt landskap. Strax efter lunch är vi framme vid Mexico Citys södra utkanter och de delar som fortfarande återstår av den sjö och de våtmarker som fanns här när spanjorerna anlände. Området heter **Xochimilco** och består av kanaler och flytande trädgårdar. Vi bjuds på en båttur med lunch och musikunderhållning av de svartvitklädda mariachimusikerna.

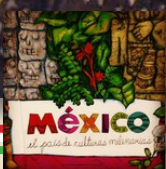

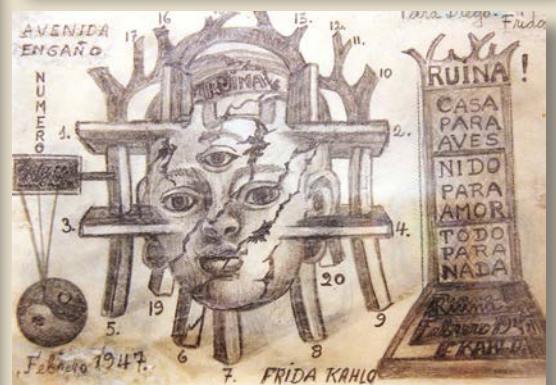
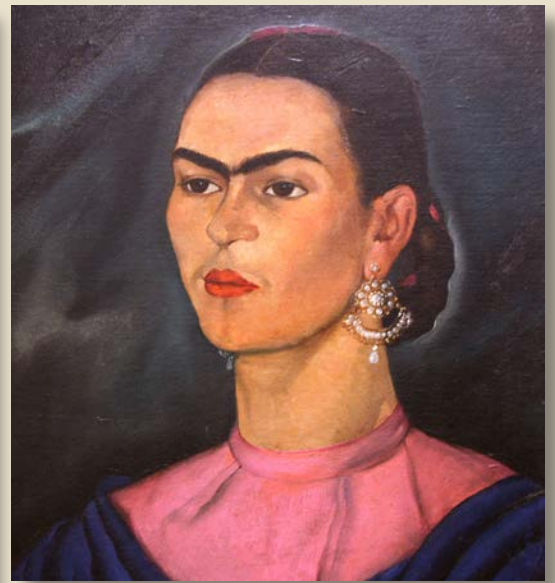
Klockan 17 checkar vi in på Benito Juarez-flygplatsen - och några timmar senare lyfter vår jumbojet med destination London. Eftersom vi somnar gott efter middagen, säger det bara "wips", så landar vi i London. Torsdagen den 24 oktober är vi åter hemma i Hässleholm efter en "utflykt i världen"!

MEXICO - det färgstarka landet

Text och foto:
Jola och Thomas Johnsson

